

СТУДЕНТСКИТЕ КРЕДИТИ: КЪДЕ, КАК И ЗАЩО

*Възможностите за студентско кредитиране
в чужбина и в България са много и понякога доста изгодни*

МИЛА ЧЕРНЕВА

Студентските години са вълнуващ период, но могат да създадат тревоги във финансов аспект. Таксите в българските университети не са особено високи, но допълнителните разходи – учебници, техника, евентуално местене в друг град и наем – са потенциални трудности. Образованието в чужбина пък, което е привлекателно за много български кандидати-студенти, изисква сериозна инвестиция поне докато студентът не си намери почасова работа. Така студентските кредити остават примамлив вариант за абитуриентите и техните родители. На пазара има различни възможности за кредитиране - както държавни, така и от частни банки.

В БЪЛГАРИЯ

Студентските кредити, предлагани в България, могат да се разделят

на две групи - от банки, които са подписали типов договор с Министерството на образованието и науката (МОН), и от такива, които предлагат независими продукти. В първата група кредитите са държавно гарантирани и регламентирани от Закона за кредитиране на студенти и докторанти (ЗКСД). Общото изискване и за двата типа кредити е кандидатите да са записани в бакалавърска, магистърска или докторска степен на образование.

Банките, които отпускат кредити по ЗКСД, са пет - Банка ДСК, Първа инвестиционна банка, Райфайзенбанк (България), Юробанк (Пощенска банка) и Алианс банк (България). Кредитополучателите могат да са български граждани или граждани на друга страна - членка на Европейския съюз, до 35 години, които са в редовна форма на обучение в университети в България, като не трябва да са придобивали такава образователна степен досега. Кредитът, регламентиран от

ЗКСД, е целеви и може да се използва само за университетски такси, но в случай на раждане или пълно осиновяване на дете по време на обучението може да се отпусне и издръжка. Кредитът за образование се изплаща чрез преводи по банкова сметка към института, а кредитът за издръжка за семестър е равен на минималната работна заплата, умножена по броя месеци от семестъра.

Максималната лихва според ЗКСД е 7%. Освен това кредитополучателите могат да се възползват от една година гратисен период след завършването си, в който да не правят никакви погашения по дължимите суми. След това могат да ги изплатят в срок до 10 години. В типовия договор е уредено още, че кредитополучателите не дължат заплащането на такси, комисиони или други разходи, които са непосредствено свързани с отпускането и управлението на кредитите, обясняват от Министерството на образо- ➤

ванието и науката. Именно лимитираната лихва и предпазването от допълнителни разходи са най-привлекателна черта на този вид студентски кредити. По информация на МОН за периода от 2010 до 2015 г. средният размер на получените кредити е 6393.96 лв.

Втората група банки в България са тези, които нямат типов договор с МОН и предлагат нецелеви студентски кредити със собствени условия. Сред тези банки са ЦКБ, „Уникредит“ и Societe Generale. Предимствата на нецелевите кредити са, че могат да се използват за каквото студентът прецени - както за такси за обучение, така и за други разходи за издръжка, участие в студентски бригади в чужбина и др. Кандидатите могат да се обучават както в България, така и в чужбина, а и няма значение в каква форма на обучение са. Все пак нецелевите кредити имат и своя

минус - лихвите са малко по-високи и няма освобождаване от такси.

В „Уникредит“ лихвата е плаваща и е 6.99% за всички студентски кредити. До 30 декември 2016 г. Societe Generale предлагат промоционална лихва с превод на работна заплата на поръчителя или студента от 7.99%, независимо дали кредитът е в левове или в евро. В Централна кооперативна банка стандартният лихвен процент е 9.9% независимо от валутата на кредита. Ако поръчителят получава заплата си в банката, се ползва преференциална лихва в размер 8.1%.

Важно е да се отбележи, че таксите са различни във всяка банка и условията трябва внимателно да се преглеждат. В Societe Generale например таксата одобрение е 135 лв. или 69 евро - в зависимост от избраната валута. В „Уникредит“ пък таксата за разглеждане на искане за кредит до 1000 лв. е 65 лв. или 35 евро, отново

зависи каква валута е избрана. Има и други подобни разходи - такса за поддръжка и обслужване на кредита, такса за преговаряне на цената на кредита и т.н.

Ограничението във възрастта важи и при този тип заеми - кандидатите за кредит от Централна кооперативна банка и „Уникредит“ трябва да са до 35 години.

Възможният размер на кредитите е различен - между 1000 и 25 000 лева (сума с двама поръчители) от „Уникредит“, до 20 000 лева от Централна кооперативна банка или от 500 до 15 000 лв. в Societe Generale.

Засега от „Уникредит“ нямат намерение да подписват договор с МОН. „На този етап не проявяваме интерес, тъй като подписването на такъв типов договор създава някои ограничения в студентското кредитиране. За нас студентите са клиентски сегмент, към който имаме особен фокус, и стратегията ни е да им предлагаме комплексни продуктови решения и обслужване“, обясниха от банката пред „Капитал“.

Стипендии*

(лв.)

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ	СТИПЕНДИИ
1. Американски университет в България, Информатика и компютърни науки	15 076
2. Американски университет в България, Администрация и управление	13 026
3. Американски университет в България, Икономика	11 857
4. Американски университет в България, Обществени комуникации и информационни науки	9 973
5. Американски университет в България, Политически науки	8 891
6. Академия на МВР - София, Архитектура, строителство и геодезия	3 696
7. Академия на МВР - София, Национална сигурност	3 500
8. Висше военноморско училище - Варна, Военно дело	1 436
9. Висше училище по застраховане и финанси - София, Икономика	1 407
10. Национален военен университет - Велико Търново, Военно дело	1 309

* Среден разход на висшето училище за стипендии на студент редовно обучение в направление на съответното висше училище за календарна година (в лева) по данни от АдминУни

Източник: Рейтингова система на висшите училища в България 2016

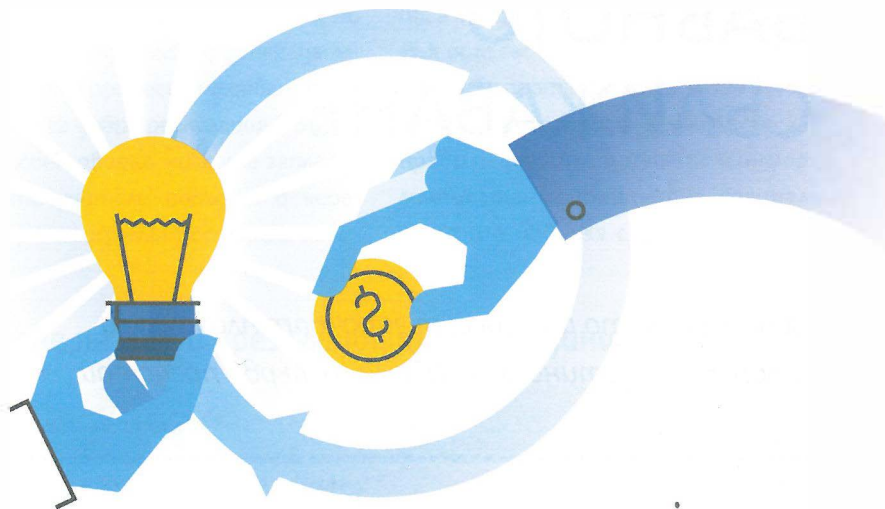
В ЕВРОПА

Таксите за висше образование в Европа могат да варират от няколко стотин до десетки хиляди евро, като обикновено магистратурите са с по-висока цена. Великобритания е една от най-привлекателните дестинации за български кандидат-студенти, като таксите за бакалавър достигат до 9000 паунда, или над 20 000 лева годишно. Въпреки резултатите от референдума за напускане на ЕС на Острова за студентите, започващи образованието си там през учебна-

та 2017/2018, няма промяна в условията засега.

Добрата новина е, че правителствената организация Student Loan Company отпуска годишен заем за студентите в английски университети, като той започва да се изплаща около 9 месеца след завършване на образованието. Студентът е освободен от изплащане, ако продължава образованието си или ако получава под указаните в регламента минимални годишни доходи. Ако получава над тях обаче, трябва годишно да изплаща 9% от излишъка. Ако студентът остане да работи във Великобритания, минималният годишен доход е 21 000 паунда. Ако работи в България, този доход към настоящия момент е 12 600 паунда. В Уелс системата е същата. И в Англия, и в Уелс има начислени лихви, които се формират на база инфлация и размер на дохода. В шотландските университети бакалавърът струва 1820 паунда годишно, но там системата не включва заем - студентите от страни - членки на ЕС, се освобождават от плащане от Students Awards Agency Scotland. В Северна Ирландия максималната такса обучение е 3925 паунда и системата е подобна на тази в Англия.

Британското правителство официално одобри и отпускането на студентски кредит за магистърски програми. Финансовата помощ ще важи за желаещите да се обучават в Англия, Шотландия, Уелс и Северна Ирландия. Максималният размер на заема е 10 000 паунда и се отпуска за всички специалности и форми на обучение, като единствено то ограничение е, че за него могат да кандидатстват студенти до 60-

годишна възраст, които са жители на страни - членки на ЕС, и са пребивавали в държава от европейската общност през последните 3 години. Както и при кредита за бакалавърските програми, връщането на заема за магистратура ще зависи от размера на доходите след завършването. Ако кандидатът вече е теглил заем за бакалавърска програма в Обединеното кралство, връщането на двата заема ще е консолидирано. В момента българските студенти не могат да се възползват от грантове и заеми за издръжка на Острова, освен ако не са живели във Великобритания в продължение на 5 години с друга цел освен образование. Все пак има стипендии, предлагани от различните университети, които взимат предвид отличен успех или доходите на настояниците.

Френската концепция за висшето образование пък е, че всеки трябва да има възможност да се включи, без да има финансови притеснения, разказват от Френския институт. Държавните университети поддър-

жат ниски такси – започват от 189 евро и достигат 452 евро средно за медицински специалности и 615 евро за инженерни специалности. В частните университети обаче таксите са по няколко хиляди евро. На място може да се кандидатства за кредити от банките, но е добре да се проучат различните предложения, тъй като нивата на лихвите и условията варират. Някои от банките имат договори за сътрудничество с френски университети и така банката предоставя по-благоприятни условия на студентски заеми. В някои случаи лихвите могат да бъдат дори 0%. Кредитите обикновено са нецелевы и могат да се използват както за такса за университет, така и за битови разходи. Неудобното е, че обикновено банките искат студентът да има гарант, който е французин. Кредитите започват да се връщат след края на обучението. Идеята за държавни кредити започва да се обсъжда във Франция, но най-вероятно те ще са предназначени само за френските студенти. ●